

VERSLAG

Onderwerp	Algemene Vergadering van Deelnemers
Project	ZZA6500-5
Projectcode	-
Verslagnummer	18-01
Datum overleg	19 juni 2018
Plaats	Deventer
Referentie	ZZA6500-5/polh/18-188
Auteur(s)	H.H.T. van de Pol-Klein Nagelvoort
Datum verslag	21 juni 2018
Bijlage(n)	-
Aanwezig	Zie presentielijst
Afwezig	-
Kopie	Deelnemers Pensioenfonds Witteveen+Bos

1 WELKOM EN PRESENTIELIJST

De voorzitter van het Pensioenfonds, de heer Nieboer, heet alle aanwezigen welkom. Hij memoreert aan het 28-jarig voorzitterschap van de heer Van der Graaf van wie hij de voorzittershamer vorig jaar heeft overgenomen.

De vergadering wordt opgenomen met een vaste camera. De opname zal op de website van het Pensioenfonds voor de deelnemers beschikbaar worden gesteld.

Volgens de presentielijst zijn aanwezig:

- 8 gepensioneerden;
- 10 actieve deelnemers.

Daarnaast is het voltallige bestuur van het Pensioenfonds Witteveen+Bos aanwezig.

2 OPENING

De agenda wordt toegelicht. De heer Nieboer zal nader ingaan op een aantal punten die in het Jaarverslag 2017 zijn genoemd, vervolgens zal het Verantwoordingsorgaan verslag doen van de bevindingen over 2017. Daarna zal de heer De Rek van Vanguard (vermogensbeheerder van het Pensioenfonds) uitleg geven over 'Maatschappelijk verantwoord beleggen'. Na iedere presentatie is er tijd om vragen te stellen. Rond 13.30 uur wordt de bijeenkomst afgesloten.

In de tekst van het verslag verwijzen de paginanummers steeds naar de slides van de betreffende presentatie. De presentaties zijn, evenals het verslag van het Verantwoordingsorgaan, te bekijken op het afgeschermd deel van de website van het Pensioenfonds: <http://witteveenbos.nl> Inloggen is mogelijk met

uw persoonlijke BSN (als het eerste cijfer een nul is, dan moet u die nul weglaten en beginnen met het tweede cijfer) en het wachtwoord 'pfbwbdv'.

3 JAARVERSLAG 2017

De volgende pagina's worden besproken:

- pagina 3:
 - 2017 is een goed jaar voor het Pensioenfonds geweest. De dekkingsgraad (DG) steeg van 100,1 % naar 107,3 %. Belangrijkste oorzaak van de stijging van het vermogen is de iets gestegen rente. De rente is van invloed op de berekening van de verplichtingen van het Pensioenfonds (stijgt de rente, dan dalen de verplichtingen);
 - de verhouding vastrentend (obligaties)/aandelen is gewijzigd van 65/35 naar 68,5/31,5;
- pagina 4:
 - het totaal aantal deelnemers in het Pensioenfonds is gestegen met 84. Het aantal 'gewezen deelnemers' is vrij hoog. Oorzaak daarvan is dat om waardeoverdracht te kunnen laten plaatsvinden, zowel het pensioenfonds waaruit men vertrekt als het pensioenfonds waar men in wil stappen, alle twee een dekkingsgraad > 100 % moeten hebben. Dat was in het verleden regelmatig niet het geval waardoor waardeoverdrachten 'in de wacht' bleven staan. Nu bij veel pensioenfondsen de dekkingsgraad boven de 100 % is gestegen, kunnen deze waardeoverdrachten wel doorgang vinden. Het bestuur verwacht dat volgend jaar het aantal 'gewezen deelnemers' afgenomen zal zijn. Andere oorzaak is het vrij grote verloop in actieve deelnemers;
- pagina 8:
 - de verhouding in de beleggingsportefeuille obligaties/aandelen is in 2017 aangepast. Het bestuur verwacht met de nieuwe verhouding een betere matching in verband met de ontwikkeling van de rente;
 - de waarde van het 20⁺-fonds is iets afgenomen, dat is een logisch gevolg van de licht gestegen rente;
- pagina 10:
 - De Nederlandsche Bank (DNB) bepaalt aan de hand van de 'Beleidsdekkingsgraad' of een fonds al dan niet in onderdekking verkeert en al dan niet moet korten (op termijn). Die dekkingsgraad wordt berekend op basis van de 12-maands gemiddelde (actuele) dekkingsgraad;
- pagina 11:
 - DNB heeft het door het Pensioenfonds Witteveen+Bos ingediende herstelplan goedgekeurd, er zijn dus op dit moment geen aanvullende maatregelen nodig;
- pagina 13:
 - het blauwe bolletje geeft de beheerskosten van het Pensioenfonds weer, dit is 0,15 % (weergave als functie van het vermogen). Het Pensioenfonds voert een passieve beleggingsstrategie, d.w.z. er wordt niet actief gehandeld (buy and hold);
- pagina 15:
 - afbeelding 'Premie', de onderneming draagt 2,5 % extra premie bij voor het herstel. Het bestuur van het Pensioenfonds kiest voor de kostendekkende premie die eveneens bijdraagt aan herstel vanwege de risico-opslagen;
- pagina 16:
 - sinds 25 mei 2018 worden hogere eisen dan voorheen (AVG) gesteld aan hoe met persoonsgegevens moet worden omgegaan. Hierover volgt binnenkort een brief aan alle deelnemers;
 - er worden alleen gegevens met derden gedeeld wanneer dit strikt noodzakelijk is en in dat geval wordt een 'Verwerkersovereenkomst' afgesloten, zodat de veiligheid van deze gegevens geborgd blijft.

4 VERANTWOORDINGSORGAAN

De heer Van der Biezen brengt namens het Verantwoordingsorgaan (VO) verslag uit over de bevindingen uit 2017.

In het bestuur van het (onafhankelijke) Verantwoordingsorgaan (VO) hebben zitting de heren S. van der Biezen (namens directie Witteveen+Bos), L. Steens (namens de actieve deelnemers) en T. in 't Hof (namens de gepensioneerden). Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan vindt plaats op basis van overleggen met het bestuur, met de actuaris van Willis Towers Watson en de visitatiecommissie en na lezing van documenten van het Pensioenfonds die goed geordend op een voor de leden van het VO toegankelijke plek op de pensioenfondsschijf staan.

Het VO volgt cursussen, seminars om steeds up-to-date geïnformeerd te blijven, zodat een kundig oordeel op basis van actuele kennis, gewaarborgd is.

Punten die specifiek worden genoemd:

- communicatie met de deelnemers: hier zou meer aandacht aan gegeven kunnen worden. Het VO zal de ontwikkelingen op dit vlak volgen;
- het bestuur van het Pensioenfonds is deskundig, betrokken en betrouwbaar en is voldoende 'veranderbekwaam' (ingeval van wisseling van de wacht);
- het VO is content met de huidige visitatiecommissie die zij als positief kritisch en opbouwend ziet. In de visitatiecommissie hebben zitting:
 - de heer B. Debrauwer (voorzitter);
 - de heer W. J. Boot (FNV en bestuurder bij Pensioenfonds van de architecten);
 - de heer P. Canisius (was lang bestuurder bij Pensioenfonds DHV, nu pensioenadviseur)
- het VO vraagt om meer duidelijkheid voor wat betreft de kosten die de werkgever bijdraagt voor de inzet van het bestuur van het Pensioenfonds.

Conclusie

Het bestuur van het Pensioenfonds Witteveen+Bos heeft in 2017 haar taken naar behoren verricht. Het VO stemt in met het Jaarbericht en de Jaarrekening 2017.

4.2 (Her)benoeming VO-leden

De heer Nieboer dankt de VO-leden voor hun inzet in het afgelopen jaar. De heer Van der Biezen is door de directie in het VO benoemd. De andere twee leden zijn herkiesbaar en door de AVD-aanwezigen herbenoembaar. De vergadering stemt in met de herbenoeming van de heren In 't Hof (namens de gepensioneerde deelnemers) en Steens (namens de actieve deelnemers).

5 PRESENTATIE VANGUARD

De heer Nieboer geeft het woord aan de heer de Rek, adviseur van de vermogensbeheerder Vanguard van het Pensioenfonds. Hij zal aan de hand van de presentatie 'Duurzaam beleggen' toelichten.

Vanguard belegt in verschillende fondsen. Zij voert uit wat het bestuur besluit. Het is een Amerikaans bedrijf met een coöperatieve structuur: zij bundelt de krachten ten gunste van eindgebruikers. Met andere woorden: voordelen die behaald worden, worden teruggegeven aan de beleggers.

SRI-fondsen

De sociaal verantwoorde investeerder wil zijn geld investeren in beleggingen die aan specifieke vereisten kunnen voldoen. De fondsen die zulke beleggingen groeperen worden SRI-fondsen genoemd. Deze fondsen zijn de laatste jaren aan een grote opmars bezig, mede dankzij het wereldwijd gegroeide besef van de kwetsbaarheid van onze planeet en de bezorgdheid om de duurzaamheid van de samenleving.

Besproken worden o.a. de volgende pagina's:

- pagina 5:
 - goed rentmeesterschap bij Vanguard gebeurt op basis van vier 'poorten'. Dit traject is nog niet volledig uitgekristalliseerd;
- pagina 6:
 - Vanguard communiceert transparant en regelmatig over welke stappen zij zet en hoe dit is gedaan;
- pagina 8:
 - Vanguard participeert in een aantal brancheorganisaties, o.a. de 30 %-club (meer dames in de top van bedrijven) en zij onderschrijven de PRI (Principles for Responsible Investment). Zij houden naast financiële criteria ook rekening met de aard van een bedrijf';
- pagina 10/11/12/13:
 - Vanguard belegt via index volgende fondsen; daarbij worden bepaalde bedrijven uitgesloten: bijvoorbeeld bedrijven die clustermunitie maken, arbeidsrechten niet respecteren, of zich schuldig maken aan corruptie. Om een weloverwogen keuze voor specifieke beleggingsfondsen te kunnen maken, wordt door Vanguard een externe partij ingehuurd (SRI screening agency) die screent op basis van vooraf gestelde regels in welke fondsen al dan niet door Vanguard belegd kan worden;
- pagina 14:
 - in deze grafiek is de ontwikkeling van het SRI Global Stock fonds te zien. Een SRI-fonds (Socially Responsible Investing), is een fonds dat sociaal verantwoord investeert, duurzaam belegt in bedrijven die zich houden aan ethische normen als bijvoorbeeld mensenrechten en respect voor het milieu. Genoemd wordt dat opvallend is dat de doelstelling van dit fonds geen impact heeft op de performance, het volgt, ondanks de uitsluitingen, nog steeds de index.

Vragen en antwoorden

- 1 Wat is het percentage dat Witteveen+Bos duurzaam belegt?

Het aandelenfonds 'Wereld' is het eerste SRI-fonds van het Pensioenfonds. Het is tevens het grootste deel in de aandelenportefeuille. Het bestuur geeft aan wel te willen groeien naar 31,5 % SRI-fondsen in de totale portefeuille (aandelen volledig SRI), maar zij ziet op dit moment geen Europese fondsen die passen binnen de randvoorwaarden en het bestuur is niet voornemens (ook) te gaan beleggen bij een andere vermogensbeheerder.

- 2 Duurzaamheid is een mooi streven, maar is er dan ook wel voldoende aandacht voor een goed rendement?

Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen duurzaamheid en een goed rendement. Vanguard hanteert lage kosten, een goede beleggingsspreiding en volgt de index. Er wordt Vanguard-breed meer en meer gekozen op basis van de op pagina 5 genoemde criteria.

- 3 Hoe lang duurt het voordat de overstap naar het SRI-Wereldfonds is gerealiseerd?

Er moeten hiervoor veel belastingdocumenten ingevuld worden, dus het is veel werk voor er daadwerkelijk ingestapt kan worden, maar verwacht wordt dat de overstap over een maand of twee gerealiseerd zal zijn.

- 4 Wat wordt aangedragen richting vermogensbeheerder als criteria op basis waarvan een belegger besluit te investeren in een fonds van Vanguard?

Vanguard communiceert transparant en veelvuldig (helder in 'stewardship') over de werkwijze. Voorbeelden worden gerapporteerd en op de website van Vanguard geplaatst zodat iedere geïnteresseerde er kennis van kan nemen en zich op basis daarvan een beeld kan vormen of de beleggingen van Vanguard passen in de door betreffende partij opgestelde criteria.

De heer Nieboer zegt toe de link naar rapportages van Vanguard op de website van het Pensioenfonds te laten plaatsen.

- 5 Hoe bepalen beleggers wat duurzaam is (referentiekader maatschappij of politiek)? IJkt Vanguard dat met andere beleggingsfondsen of extern?

Vanguard moet jaarlijks aangeven wat is gedaan, hoe iets is gedaan. Vanguard zoekt steeds naar duurzame benchmarks. Daarnaast heeft Vanguard zich aangesloten bij de als algemene standaard voor verantwoord zakendoen UN Global Compact (waar Witteveen+Bos N.V. zich overigens ook bij heeft aangesloten) en er wordt jaarlijks nagevraagd wat de behoefte is van de klanten.

- 6 De SRI-waarden. Zijn deze waarden gebaseerd op de waarden die in de VS gelden of op Europese waarden?

Dit zijn fondsen die zich in Europa hebben gevormd, ze volgen de Europese richtlijnen. Het zijn dus ook fondsen die vooral in Europa worden verkocht.

Vanguard overweegt, m.n. vanwege signalen uit Europa, om fondsen die beleggen in tabak van hun lijst te schrappen. Dit is echter niet eenvoudig en de uitvoering hiervan zal de nodige tijd vragen.

De heer Nieboer dankt de heer De Rek voor zijn bijdrage.

6 RONDVRAAG

Er wordt gevraagd wanneer het Pensioenfonds uit het reservetekort zal zijn. Dat is moeilijk te voorspellen, maar uitgaande van een gemiddelde van 3 % herstel per jaar, zal dit, volgens het herstelplan, binnen vijf jaar zijn.

De heer Nieboer noemt vervolgens zelf nog een punt dat in pensioenland actueel is, namelijk een nieuwe richtlijn (IORP II) voor 'good governance'. Iedere lidstaat mag hier binnen de randvoorwaarden van de richtlijn invulling aan geven. Van belang voor ons is met name dat we specifieke deskundigheidsgebieden aan specifieke bestuursleden toe zullen gaan wijzen.

7 SLUITING

Alle aanwezigen worden om 13.30 uur hartelijk bedankt voor hun aanwezigheid en inbreng bij deze Algemene vergadering van Deelnemers van het Pensioenfonds Witteveen+Bos.